

Slakten som fick namn efter Sollerön

Då min far och vårt släktnamn stammar från Sollerön har jag lovat att skriva en liten släktkrönika för Sool-Öen. För 25 år sedan gav jag ut en bok, »I By och Budom«, som är en berättelse om min släkt på såväl fars som mors sida, men jag lovar att vara mera koncentrerad i denna krönika.

Så långt tillbaka jag kunnat utforska har min fars fäder bött på Sollerön. Min farfars farfars farfar hette Bond Per Ersson, han föddes 1689 och dog vid 84 års ålder. Hans son, Bondpers Anders Ersson, dog samma år, 54 år gammal. Hans son i sin tur, Bondpers Olof Andersson, blev 48 år gammal, och sonen, min farfars far, Bondpers Anders Olsson, blev ihjälslagen vid ett bröllop i Bengtsarvet, då han var 49 år. Hans son, Böhl Olof Andersson, som var min farfar, gifte sig med Anna Olsdotter, vars far var Bond Olof Persson, som var son till Svarf Per Olsson och sonson till Jöns Olof Andersson.

De fick i sitt äktenskap sex barn. Ingeborg och Carin, som for till Amerika, Anna, som flyttade till Gävle, Anders, som dog när han var 21 år. Sonen Olof levde bara en månad och dog ett och ett halft år före min fars födelse. Och när far gjorde sitt inträde på Böhlgården i Utanmyra, fick han samma namn som den döde brodern.

Min farfars far, Bondpers Anders Olsson, var bonde och fjärdingsman på Sold. Det sågs att han hade stor makt både som lagens väktare och som skatteindrivare och penningutlånare, ty han lär ha varit förmögen. Han kallades »Sollerö-kungen« men gick vanligen under namnet »Svarten« för att han var så svarthårig och mörk i skinnet.

Det står om honom i dödboken: »Utrustad med goda gåfvor och krafter för ett gagnarikt lif hemföll han de sednare åren åt dryckenskapslasten.Mördad i Bengtsarfvets by den 20 mars 1848 omkring kl. 4 på morgonen till följe av en under dryckenskap uppkommen träta och derpå följande våldsamheter begångna av flera häruti invecklade personer.« Det heter också om honom, att han hade »stora utförs gåvor och kunde ha gått långt, om han inte gett sig spriten i våld.«

Olof Sollerman eller »Böhl-Olle« i trettioårsåldern.

Givetvis blev det rättsligt efterspel för de i mordet inblandade. Två dömdes till döden men benådades, flera fick fängelse, Bengtspojken som bara var med på supkalaset fick sextio dygn på vatten och bröd, men nämndeman i »Utåmör« fick bara plikta.

Min farfar var enda arvingen. Om han fick några pengar, måste han ha gjort av med dem, för det blev inget kvar för min far och hans syskon. Men stora skogar fick han, och dem sålde han till smarta uppköpare för sex kronor tunnlandet. De andra skogsägarna fick bara tre. Men skogen stod ju där till ingen nytta, och de såg inget värde i den. Men klart är också att de många suparna, som herrarna bjöd på, och det lockande prasslet av sedlar gjorde gubbarna så yra i huvudet, att de villigt skrev under de prydliga redan på förhand iordningställda kontrakten.

Farfar var en driven skrivkarl, och sådana var sällsynta på den tiden. Han blev flitigt anlitad som upprättare av offentliga handlingar som testamenten, bouppteckningar, ansökningar till myndigheter och andra dokument. Hans ende konkurrent på området var socknens kyrkoherde.

Min far, Böhl Olof Olsson, eller »Böhl-Olle« som han mestadels kallades, föddes den 29 mars 1868. I sjuttonårsåldern blev han »andligt sinnad« och baptistdöpt i Mora. Kort därefter gjorde han sitt livs första predikoresa till fots med konten på ryggen tillsammans med den kände baptistpionjären Näs Pehr Pehrsson från Orsa. Han blev sedan baptistpredikant, studerade vid Betelseminariet i Stockholm, gifte sig med Hanna Andersson från Stora Tuna, blev pastor i Södermanland och sedan verksam på Gotland i 39 år.

De första åren på Gotland var han församlingspastor i Slite, och i tre decennier reste han inom Gotland som distriktsföreståndare i Svenska Baptistsamfundet. Hans vanliga färdmedel var cykel. Tåg och buss anlidade han endast undantagsvis. Han höll möten och sammanträden över hela ön och var känd praktiskt taget av alla gotlänningar. Men så syntes också hans namn ofta i tidningarna, och en tidning gav honom betyget, att han varit dess flitigaste referent. Och på biblioteket betecknade man honom som den flitigaste låntagaren. Så han hade sina rekord.

Han var en äkta dalkarl, svarthårig och envis som »Svarten«. Han hade humör men också humor och ett speciellt sinne för ordlekar. Han kunde vara sträng men också glad som en speleman. Han var öppenhjärtig, språksam, generös och gästvänlig, och vart han kom spred han solsken omkring sig. Det var bara i hemmet och fostrargärningen som han kunde låta åskan dundra och blixten ljunga. Men det varade aldrig länge. Snart nog bröt solen fram mellan skyarna igen.

Egentligen var det märkligt att han kunde vara så glad med sina många bekymmer. Bekymmer för en mångårigt sjuk hustru, bekymmer för nio barn, deras fostran och framtid, bekymmer för ekonomin, ty lönen var inte så stor, och bekymmer eller som Paulus säger »omsorg om de många församlingarna«. Med sin rättframhet och sina enkla manér gick han hem hos de redliga gotlänningarna och fick många vänner bland dem. Som predikant var han gärna hörd, ty han var en god predikant och kunnig bibel-tolkare, som läste sitt Nya testamente på grekiska. Personlig stil och inlevelse gjorde honom också till något av en folktalare. Fastän orubblig baptist var han en stor ekumen och var gärna sedd i alla kristna läger. Han dog 1941 och bars till graven av sina sex söner.

Vi var nio syskon i predikanthemmet, sex pojkar och tre flickor. De två äldsta, Elof och Paul, var yrkesmän men inte främmande för pennan. De hade både fars och farfars skrivådra. Josef, Erik, Samuel och Petrus eller Pelle blev skribenter och författare. De tre sistnämnda blev även tidnings-

män, Erik som chefredaktör för Missionsbaneret, Pelle chefredaktör för Gotlands Folkblad och Samuel redaktör för Dagen och Missionsbaneret och en tid knuten till Svenska Amerikanaren i Chicago. Tre av dem har också varit pastorer och givit ut böcker på olika förlag. Mest känd är väl kanske Pelles trilogi om Visby-köpmannen Jakob Dubbe, som fick god kritik och även blivit översatt till danska.

»Böhl-Olles barnbarn är läkare, sjökaptan, journalist, lärare, ingenjörer, sjuksköterskor m.m. Men huvudsaken är — och det skulle säkert Böhl-Olle ha uppskattat — att de blivit »vanliga hederliga människor« som deras gamla Sold-fäder.

Men vad blev det av fars systrar? Anna flyttade som sagt till Gävle, där hon gifte sig, födde en pojke och dog. Pojken for sedan till Amerika och blev med alla sina upptåg en skräck för sina unga kusiner. Ingeborg och Carin gifte sig med svenska farmare, den ena fick namnet Stone och den andra Fredrickson, och båda fick flera barn. Jag har även varit »over there« och hälsat på en del av dem.

När jag kommer till Sollerön, går jag till kyrkogården, där mina fäder sover, fast ingen vet var deras gravar finns. Och så går jag till Utanmyra, där visserligen de gamla Böhl-byggnaderna är borta, men marken och brunnen finns kvar. Och jag känner, att det finns något som binder mig vid gamla Sold.

Vi är stolta över att få räknas till soldfolket och till soldättlingarna.

Samuel Sollerman